

Sober, Maynard Smith, Mansa, Caplan, Beckner, Smart, Gallie, Bowler, Lloyd, entre los más importantes. A partir de estos autores, Cadevall trata cuestiones referidas a la fundamentación de la biología, como la posibilidad de formular leyes, la capacidad explicativa y predictiva, la refutabilidad de la teoría de la evolución, etc. Al mismo tiempo, relaciona las aportaciones de estos autores con los sistemas filosóficos de las ciencias expuestos al principio del libro: concepción heredada, Popper, Kuhn, Lakatos, concepción semántica y concepción estructural, analizando en cada caso el grado de adecuación de dichos sistemas para dar cuenta de la teoría de la evolución y en especial de la teoría de Darwin.

Este balance sobre los modelos epistemológicos de la biología pone a Cadevall en situación de poder fundamentar sus preferencias, al menos, para abordar la teoría de la evolución. Cadevall se aparta de todo relativismo cultural que en filosofía de la ciencia se canalizó en los años sesenta a través de la llamada nueva filosofía de la ciencia, pero tampoco se identifica con la concepción heredada de la que dice que aunque «no se puede echar por la borda toda la herencia del empirismo lógico, la concepción heredada es demasiado estricta en sus exigencias y difícilmente aplicable» (p. 78). La conclusión de Cadevall es que la concepción semántica y la concepción estructural son las más adecuadas para analizar la teoría de la evolución ya que «tratan de conciliar el rigor en las reconstrucciones con la posibilidad práctica de ser llevadas a cabo». Pero, como muy bien dice Cadevall «en todo caso es un problema empírico juzgar la cualidad de sus reconstrucciones, que no se puede suponer *a priori*» (p. 78). Esto es precisamente lo que hace en el último capítulo, a saber: presentar una axiomatización estructural del núcleo de la teoría de la selección a partir de la axiomatización propuesta por M. Williams.

Magí Cadevall presenta en *La estructura de la teoría de la evolución* una panorámica del estado en que se halla actualmente el análisis de la teoría de la evolución y, en especial, de la teoría de Darwin, planteando algunos de los principales problemas epistemológicos en los que se debate la biología. Un trabajo interesante, riguroso y útil, para iniciarse en el campo de la filosofía de la biología.

Anna Estany

FRANÇOIS DAGOGNET, *La maîtrise du vivant*, col·lecció Histoire et philosophie des Sciences, Hachette, 1988.

Aquest llibre, cal emmarcar-lo dins del programa de filosofia i de ciències humanes de la Unesco, com el mateix autor ens diu només començar l'obra. Es tracta d'una sèrie de reflexions biopolítiques sobre el valor dels coneixements biològics actuals i el paper de l'estat en funció d'aquests. F. Dagognet reivindica per l'Estat un paper actiu i no de simple contemplador dels esdeveniments un cop aquests ja han passat. Els esdeveniments en la marxa dels coneixements biològics —que han passat de ser mers descriptors de la realitat, a directors de la seva artificialització— ens demostren que no podem ser elements passius davant la natura, ans al contrari. No es tracta de partir del «respecte de la persona humana», ni de la «no profanació de la natura», per guiar la investigació biològica, sinó d'estudiar-la amb el que ella fa possible, i d'aquí extreure'n una bioètica i una concepció de la natura, en no ser vista aquesta només contemplativament, sinó que se la veu com a prolongable. Si l'home està satisfet d'haver dominat la matèria, per què no estar-ne del possible domini del cel·lular i del reproductor? És més, ¿com millor es defèn l'home, deixant-lo tal com està o millorant-li les condicions?

Però, per aconseguir aquesta nova actitud, l'autor demana depassar la mística

postura del naturalista. És per això, per tal de combatre aquesta actitud immobilitzadora, que el primer capítol es dedica a caracteritzar-la.

Tres han estat els moments en què la postura naturalista, que tot seguit caracteritzarem, ha reeixit: a Grècia, amb l'exponent d'Aristòtil; al segle XVIII amb la Il·lustració, i al nostre segle amb els moviments ecologistes. Els dos últims moments no són res més que modernitzacions de l'entronització que féu Aristòtil del naturalisme. En un principi la natura s'imposa a l'home i aquest no té altre remei per dominar-la que obeir-la. Es creurà que transgredir la natura posa en perill l'home. Es tracta del que Dagognet anomena el «fre naturalista». Això ens duu davant del dilema de l'alienació –no modificació– o del matricidi de la natura. Dins aquest context hi ha Aristòtil com a fundador de la filosofia naturalista, a partir del qual el naturalisme tindrà tres pilars sobre els quals es recolza. Quins són?

a) L'artificial no pot valdre com el natural, del qual només fa que imitar-lo.

b) La generació forneix la prova d'eminència del viu: la inimitable autoreproducció d'ell mateix, o el mateix moviment intern d'un ésser viu que el fa capaç d'automantenir-se.

c) I l'equilibri natural ofereix la regla, i ens ensenya a evitar els extrems. Cal respectar aquest equilibri.

Aquest naturalisme es repeteix al segle XVIII enfront del mecanicisme, adaptant els seus signes d'identitat al seu moment. I el mateix pel que fa a l'ecologisme dels nostres dies, només que aquest adapta els principis en un context d'un món marcat per la industrialització i saqueig constant de la natura. En aquest marc l'ecologisme actual es planteja la qüestió de si en la lluita de l'home enfront de la natura, no caldrà més aviat defensar-se de la mateixa activitat de l'home. Però aquesta qüestió per Dagognet està mal plan-

tejada. És el resultat d'un pensar naturalista. I la base per rebatre-la està, segons l'autor, en els mateixos avenços de la biologia actual.

Aquesta biologia ens demostra que la natura és el resultat de les conquestes de l'home, dit d'una altra forma, *la nature n'est pas naturelle*. Constatem que la natura s'ofereix a les elaboracions humanes, és a dir, la natura no invita a la seva conservació ans a la seva artificialització. Se'ns demostra –a través de l'anàlisi morfològica d'una fulla vegetal, de l'estudi dels processos de reproducció, de diversificació de la vida, entre d'altres– que ella, la vida, no té finalitat, sinó una lògica elemental i una combinatòria latent en el seu desplegar-se. Cal descobrir la seva simplicitat funcional amb la seva maximalitat de resultats: la lògica de la diferència. Ella ens demostra la plasticitat de l'ésser viu, i la possibilitat d'acció de l'home amb aquests coneixements.

Per tot això, és com Dagognet acaba conclouent que cal una biopolítica més que una simple bioètica. A partir dels coneixements actuals de la biologia cal exigir l'aplicació de solucions als problemes que pateix l'home. A qui exigir-li? Per Dagognet a l'Estat, només ell pot aplicar-les, però primer cal que abandoni la seva actitud de només proposar solucions. Que l'Estat no funciona, és a dir, que és burocràtic, fiscalitzador, tancat en si mateix, no vol dir que hagi de deixar de funcionar, sinó que ha de millorar el seu funcionament. Abandonar la deformació que suposa la burocratització, passar de la simple fiscalització –pròpia de societats amb petites empreses–, a l'organització que requereix la complexa industrialització actual, i cooperar amb la resta d'estats, ja que les solucions als problemes, per exemple ecològics, només poden venir de tal cooperació.

Una biopolítica que faci funcionar l'Estat al servei dels ciutadans, evitant la devastació de la natura i aprofitant els actuals avenços en biologia. Tot això per aconseguir tres fins:

1. Salvar l'home, aprofitant-se de les tècniques actuals —per exemple, de l'enginyeria genètica.

2. Salvar la vida mateixa, que vol dir no perdre la seva riquesa. Cal estendre-la i no només conservar-la.

3. Preservar el món vegetal com a primer exponent de la vida, i tenir-lo com el primer graó dels vivents, i com la base alimentària de la societat del demà, ja que és el més manejable dels naturals.

Ara bé, tot això no es pot realitzar si no canvien les actuals directrius purament i simplement conservacionistes, producte d'un pensar encara naturalista. Directrius que l'estat ha d'aplicar no a *posteriori* dels esdeveniments, sinó a *a priori* d'ells, i a tal efecte té al seu abast els actuals coneixements biològics. En resum, una interessant defensa de l'aprofitament dels coneixements biològics actuals, per bé que una arriscada defensa del paper de l'Estat, i més, veient els temps que corren.

· Josep Maria Forné i Febrer

CARLOS THIEBAUT, *Historia del nombrar*, La balsa de Medusa 35, Visor, Madrid, 1990.

La necesidad de exponer una historia del nombrar procede para Carlos Thiebaut del propio planteamiento de la pregunta por nuestra identidad. Pregunta formulada desde el presente y sostenida por una intención ética que apunta hacia una «definición plural y múltiple del concepto de autonomía» (p. 15). Con este fin se lleva a cabo una reconstrucción de la génesis del sentido de la identidad moderna, en cuya base se observa el tránsito de una identidad dada externamente, desde una instancia superior, a una identidad como programa normativo, como autonomía.

En primer lugar se estudia la relación intrínseca entre la pregunta por la identidad y su respuesta, el nombre, en relación al espacio en el que éste se ubica, el texto. La cuestión por la identidad

presenta dos niveles diferenciados en conflicto: la «identidad referencia» o denotativa, que se responde por el nombre, y la «identidad sentido», que implica una localización en un espacio de significados, o connotativa. Para averiguar de qué manera se articulan estos dos momentos de la identidad, Carlos Thiebaut traza, intercalando elementos pertenecientes a distintas disciplinas, una hipotética historia del nombrar, no exenta de complejidades y paradojas. Dichos giros resultan del carácter diversificador y desmitificador de la reflexión moderna, determinada, a decir del autor, por las figuras de la pérdida o el fracaso —en relación a su pasado— y su complementaria, el vértigo, al que van ligadas la búsqueda y la rebeldía.

A no ser por el propósito señalado en la «Introducción» y en las páginas finales del libro, así como por alguna sugerencia un tanto desprendida en el texto, el lector podría sospechar que, más que una historia del nombrar, lo que se le ofrece es el relato de la debilidad y el fracaso del hombre contemporáneo, en el que no hay lugar para el desenlace que supondrían una ética del presente o la orientación hacia una creciente autonomía. No obstante, dado el carácter problemático del tema y los puntos de vista interdisciplinarios que se aportan, las lecturas pueden ser igualmente múltiples, opcionales e intencionadas.

Los análisis de Walter Benjamin y Paul de Man en torno al símbolo y a la alegoría constituyen el paso previo al desarrollo de la secuencia de los contextos discursivos de la identidad. Los dos episodios de la subjetividad en que se desarrolla dicho proceso son ejemplificados mediante dos pinturas: «El sueño de Jacob» de Ribera y «El perro semihundido» de Goya. El nombrar antiguo —fundamentado en el texto sacral a partir del cual adopta una estructura culta, es caracterizado por su inmediatez —al no darse distancias entre lector y el texto en el que se hacen coextensivos el sentido del nombre y su referencia— y por la relación orgánica